

Oprac. Zespół

Edycja źródeł do dziejów ziemi łomżyńskiej i wiskiej¹

Akta sejmikowe ziemi łomżyńskiej [materiał roboczy, z zachowaniem oryginalnej pisowni]²

1672 *Novem.* 28.

Łomżyń. gr. obl. N 22/270 fol. 527.
*Actum Łomžae in curia regia
feria quinta in crastino festi
S. Andreae proxima anno
Domini 1672.*

Obtulit nobilis Franciscus Kobylinski.

Oblata laudi conventionis particularis Łomzensis terrae.

My niżej wyrażeni urzędnicy i obywatele ziemie łomzienskiej:

Władysław Iłowski podkomorzy,
Jan Skrodzki sędzia,
Stanisław Grodzicki cześnik,
Mikołaj Wojsławski skarbnik,
Wawrzeniec Grabia pisarz,
Wiktor Zaruski miecznik łomzienscy,
Marcin Jałbrzykowski sędzia,
Mikołaj Długoborski podsędek,
Maciej Pienkowski pisarz ziemscy zambrowscy,
Justynian Bonifacy Łuba łomzienski,
Szymon Gutowski kolenski podstarościowie grodzcy,
Jan Łuba łomzienski,
Jan Gromadzki koleński regentowie ziemscy i grodzcy,
Jakób Olszewski łomzienski,

---

¹ Edycja źródłowa zrealizowana zrealizowana w porozumieniu z Biblioteką PAU i PAN w Krakowie w ramach podjętego przez ŁTN im. Wągów przedsięwzięcia dokonania całościowej edycji źródłowej akt sejmikowych łomżyńskich, wiskich i nurskich ze zbiorów Biblioteki PAU i PAN w Krakowie (2021-2023).

² Odpisy laudów i instrukcji sejmikowych. Rkpś 8331 z lat 1574-1673 znajdujący się w Tekach Pawińskiego, przechowywanych w Bibliotece Polskiej Akademii Umiejętności i Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Materiał roboczy z zachowaniem oryginalnej pisowni.

Maciej Łosiewski zambrowski burgrabiowie z grodzcy,

Andrzej Wierzbowski łomziński,

Paweł Philochowski ostrołęcki komornicy ziemscy,

Bartłomiej Krasowski,

Augustyn Jeziorkowski,

Kacper i Jan Kozikowscy,

Jan Krępski,

Jan Mieczkowski,

Ignacy Gutowski,

Jan Lachowski,

Jakób Barzykowski,

Maciej Bogdanski, J

an Władysław Łyczko,

Stanisław Sierzputowski,

Tomasz Szumowski,

Jakób Krajewski,

Andrzej Tyszka,

Jan Philochowski,

Bartłomiej Sierzputowski,

Maciej Zaręba,

Wojciech i Stanisław Krzewscy,

Jakób i Kacper Tyszkowie,

Stefan Tarnowski,

Michał Gromadzki,

Kazimierz Drożęcki,

Kazimierz Przeczkowski,

Wojciech Grabowski,

Kazimierz, Mateusz Kotowscy,

Kazimierz i Walenty Grzymałowie,

Wawrzeniec Przeczkowski,

Jan Sokołowski,

Jan Mieczkowski,

Jacek Wyszomierski,

Stanisław Nowowieski,

Jan Jemielity,

Krzysztof Jemielity,

Szymon Modzelewski,

Marcin Mioduszewski,

Jakób i Mateusz Lutostańscy,

Wojciech Żochowski,

Marcin Dzierzgowski,

Wojciech Szulkowski,

Walenty Milewski,

Łukasz, Marcin Kiełczewscy,

Marcin Grabowski,

Stefan Grabia,

Krzysztof i Marcin Łubowie,

Marcin Sierzputowski,

Adam i drugi Adam Choromanscy,

Andrzej Krzewscy,

Mikołaj Łada,

Aleksander Nowiewieski,

Jakób Zaorski,

Józef Wyrzykowski,

Stanisław Kaczyński,

Józef Wiśniewski,

Jakób Kaczyński,

Maksymilian Łada,

Wojciech Grabowski,

Wojciech Piskowski,

Stanisław Gacki

i innie teje ziemie łomzińskiej i powiatów, to jest: kolenskiego, zambrowskiego i ostrołęckiego do niej należących zgromadzeni za uniwersałem [j.kr.m.p.n.m.](#) i drugim [j.w.jmp.](#)

Albrychta Krasinskiego wojewody mazowieckiego na miejsce zjazdu i konsultacyom
zwyczajne do kościoła farskiego łomzińskiego zgromadzeni.

Naprzód *cum ea ex qua decet submissione et reverentia* podziękowawszy **j.kr. m.p.n.m.** za ojcowskie około nas i dobra pospolitego pieczołowanie, prace i fatygi przez ten czas panowanie podięte solennem przed Bogiem w Trójcy Stej Jedynym, któremu skrytości serc naszych są wiadome, zanosimy *querimoniam* i protestacyą przeciwko **ichmp.** Konstantemu Duczymińskiemu i **p.** Mateuszowi Radgowskiemu, jako pryncypałom, także przeciwko **ichmp.** Stanisławowi Suskiemu regentowi wizkiemu, Marcinowi Karolowi Chomętowskiemu i innym tychże pryncypałów pomocnikom o to: Iz oni nie na miejsce, w którem się chwała Bogu odprawuje, nie pamiętając, ani na prawo pospolite, którem *securitas* zjazdom i sejmikom publicznym jest obwarowano, dbając, przyszedłszy do koła na wszystkim ziemi łomzińskiej obywatelom pomienionemi uniwersałami naznaczonego i na miejscach swoich równo z nami zasiadłszy, nidoczego, cokolwiek *ex mente et intentione* **kr.jump.n.m.** traktować należało, nie przystąpiwszy, osobliwie **jump.** Radgowski po zagajeniu zjazdu tych słów zażył na pomieszanie koła: „Nie tu by nam trzeba koło odprawować ale w polu i do tego koła nie należą urzędnicy, ale my, bracia, którzyśmy się przeciwko nim spisali”, i tak *post excitatum* takowemi słowy tumultum w huku i aklamacyach godzin dwie *circiter* strawiwszy, do mianowania i obrania dyrektora żadną miarą przystąpić nie chciawszy, przegrózkami i kontemptami wszelakiemi nakarmiwszy, rebelie jakieś, których nigdy nie dowiodą, zadawszy, **p.** Duczymiński ruszył z ławki **p.** Radgowskiego, z którym wytrząsając rękoma z temi słowy, kto cnotliwy, a nie taki, a taki synu puź do naszego koła, poszedł przed ołtarz, za którym i pobuntowani bracia i ich także czeladź i *assistantes* oczywiście ze strzelbą i bandoletami na pasach zawieszonemi poszedłszy, stanąwszy w oko ku nam protestantom, a tyłem ku ołtarzowi wielkiemu, jak do boju, w sprawie stanęli i tam aklamacya i prowokacje różne czyniąc, znowu z pół godziny mięszaniną i niesforą strawili, gdzie my mianowani *protestantes* uchodząc krwie rozlania i zabójstwa, które jawnie *denunciabitur*, ustąpić musieliśmy do kościoła Ducha S-go na *consilium*, [nieczytelne] *quod factum est* w takowym razie, na którym ustąpić *non desserendo pro interesse nostro* **remp.**, po obraniu zgodnie za dyrektora koła naszego **jump.** Marcina Jałbrzykowskiego sędziego ziemskiego zambrowskiego, *arripuimus* naprzód wykonanie przysięgi *juxta rotham*, **jump.** pisarza polnego koronnego, a marszałka koła rycerskiego generalnego podpisarza i począwszy od urzędników wszyscy *praesentes et supra specificati effective et cum solemnitate debita* one w kościele *ex nunc* wykonaliśmy. Po wykonaniu przysięgi *accessimus ad tractanda negotia* **remp. concernentia.** A naprzód wzięwszy informacyą z propozycyjej **kr.jump.n.m.** w liście zapieczętowanym

przysłany, iż wszystkie materye i potrzeby *rzeczyp.* proponowane *spectant commem* też *rzeczyp.* *assensum* na obmyślenie *securitatis ab intra et ab extra* fortec upresydyowanie *kr.jump.n.m.* kosztów i pieniędzy *in rem et necessitatem reip.* erygowanych przywrócenie *armorum* i wszelkiej gotowosci przeciwko nieprzyjacielowi ojczyzny naszej komparowanie *et aliorum ex re et occasione necessariorum* prowidowanie, tedy tu *non decidendo in materiis propositis particulariter* zlecamy to i dokładamy do konwokacyej, da Pan Bóg, przyszłej i całej *rzeczyp.* kongresu, dając *omnimodam potestatem ichmp.* posłom naszym, aby na cokolwiek będzie zgoda i zezwolenie całej *rzeczyp.* do efektu przywodzili i do obrony ojczyzny, tam na tamtem miejscu radą i zezwoleniem *praesto* byli. *Quantum attinet auctionem* wojsku *pro interesse* ziemi naszej respektem, której uniwersał *jmp.* wojewody mazowieckiego do nas przyszedł i tu nam *ex publicatione* jego termin do postanowienia onej zawity nie mogąc da *scissy* i niezgody ziemi naszej *novam* między sobą na to formować i postanowić *contributionem retenta exactionis* poborów pułtoru *ex bonis regalibus spiritualibus et terrestribus* i inne podymnego przy *pp.* poborcach pozostałe, także i czopowego wybrane pieniądze *apud privatis et privatim* zostając deklarujemy i naznaczamy. A że i tego naszego w tej mierze postanowienia i naznaczenia *ex nunc* być nie może, za toż *scissyą* egzekucya, tedy z tą gotową naszą deklaracją nietylko posłów z poszrodka siebie i deputatów na przyszły, da Pan Bóg, generał naznaczamy, ale i sami gotowiśmy tam stanąć, aby [nieczytelne] przynamniej na tamtem miejscu *effective* o niej koncludowali i gotową rzecz do ziemi *per interpositionem* całego generału przywiezli, do czego abyśmy *eo facilius* i prędzej w ziemi naszej przyszli, *etiam autoritate kr.jump.n.m.*, któremu tę przeciwko nam zawziętość i bunty także i jawne dyfidacya *defferre* przy wszelkiej naszej na złe i nienawisne udania, justyfikacyej gotowiśmy, gwoli czemu *ad explenda praemissa*, jako na uczynienie relacyej z generału tak na postanowienie, co jeszcze w ziemi nie jest *constitutum* (ponieważ i sądów i deputatów do nich z konfederacyej generalnej *protune* nie mamy, jeszcześmy między sobą nie postanowili, koło sobie *pro die 20 mensis iminentis Decembris* naznaczamy.

Należy przytem i to do porządku ziemi naszej, abyśmy wiedzieli, kto wyprawił, a kto sam *in persona sua* był, na tej usłudze pospolitego ruszenia przeszłego, przeto *ut poteat publica* o tem wiadomość *requirimus jmp.* cześnika łomzińskiego, jako rotmistrza natenczas *ductoratus* jego *officium* o wydanie i pokazanie rejestru kompaniej do rewizyjej, którą być słuszną po wszystkiej ziemi deklarujemy. Do poparcia zaś tego wszystkiego i do pociągnięcia *ad poenas* w łomzińskim i ostrołęckim powiatach *p.* Jacka Wyszomirskiego, w zambrowskim *p.* Walentego Milewskiego, w kolnenskim *p.* Jana Lachowskiego za instygatorów naznaczamy.

Podatków tak na konwokacyjej, jako za generale pozwolonych *modum contribuendi ichmp.* posłowie wezmą do braciej.

Sprawa *jmp.* Grabi pisarza łomzińskiego wiołencyą teraz świeżo z Zambrowie przy kościele uczynioną z *p.* Mateuszem Radgowskim, aby na generale, a jeżeli się tam nie zmieści w sądzie *confederatione* opisanym sądzona była *instabunt ichmp.* posłowie.

I to sobie zawczasu, abyśmy wszelką między sobą umorzyli około podatków i egzekucyi innych trudność *praecavemus*, iż *executiones de retentinibus et exactoribus reasumendo lauda anteriora*, uczynić powinniśmy, do których czynienia przy urzędach ziemskich i grodzkich aby się od tychże egzakcyi niektórzy urzędnicy *ex vi* egzakcyi swoich nie uchylali, naznaczamy deputatów *ichmp.* Mikołaja Wojsławskiego skarbnika łomzińskiego, *p.* Jana Łubę regenta łomzińskiego, *p.* Augustina Jeziorkowskiego i *p.* Bartłomieja Krasiewskiego.

Często się trafia, że *ad consilia publica infames et boniti per temeritatem juris publici accedentes* zatrudniają zjazdy i sejmiki czasem buntując i przywodząc *populum ad inconvenientia*, zabezpieć temu mają *pp.* posłowie nasi, aby takowi *amplius sine beneficiis legis* na sejmiki nie przychodzili i egzekucyę z onych aby i pod ten czas *momentis confederationis* ekstendowane były.

Osoli ziemi naszej służącej starać się mają *pp.* posłowie nasi, aby za wszystkie lata zatrzymana oddana była, do której dystrybuowania za wszystkie lata należeć będzie *jmp.* Justynian Łuba podstarości grodzki łomziński, tenże i administrator czopowego na przyszły rok *assignatur*. Pieniędzy jednak wydawanie na potrzeby ziemie *reicitur* do sejmiku *relationis*, tymczasem *magistratus* w miastach *exigant et conservent* pieniądze do dalszej decyzyej i ordynacyej ziemie i administratora.

Do tedy tak między sobą *fraterne* postanowiwszy, zlecamy *pp.* posłom naszym, to jest, *jmp.* Wawrzeńcowi Grabi i *jmp.* Justynianowi Łubie podstaroścemu grodzkiemu łomzińskiemu, aby *pro dexteritate sua* lubo *renuentes* na tę są mianowani funcyą nam braciej usłużyli, których i za deputatów na generał do materyi od *jmp.* wojewody proponowanych naznaczamy i upraszamy, *gratitudinem* tymże *ichm.*, da Pan Bóg, na inszym zjezdzie, mianowicie w kole *relationis post Convocationem* naznaczając i one do wydania skutecznego *ex aerario nostro publico* deklarując, a to postanowienie zleciliśmy *jmp.* sędziemu zambrowskiemu dyrektorowi koła naszego do akt z podpisem ręki podać.

Actum et datum w kościele Ducha Śgo w Łomzie *die 28 Novembris 1672 anno.*

Marcin Jałbrzykowski sędzia ziemski zambrowski, dyrektor koła niniejszego.